

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ

Світлана МАСЛІЧ

**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ
ЗАНЯТЬ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ Й
ЗМІШАНОЮ ФОРМАМИ НАВЧАННЯ**

електронний курс

СХВАЛЕНО

кафедрою методики професійної освіти
та соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 3 від 21 березня 2022 року
Завідувач кафедри

Біла Церква – 2022

ЗМІСТ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ

«МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ Й ЗМІШАНОЮ ФОРМАМИ НАВЧАННЯ»

Типова освітня програма електронного курсу «МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ Й ЗМІШАНОЮ ФОРМАМИ НАВЧАННЯ»	3
Пояснювальна записка.....	
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДУ І ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛІВ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ.....	9
ТЕМА 1. МЕТОДОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ (Інтернет-лекція).....	10
ТЕМА 2. ЗАСОБИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО Й ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ (семінарське заняття № 1).....	22
ТЕМА 3. РОЗРОБКА КОМПЛЕКСНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ТА ЗМІШАНОЮ ФОРМАМИ (семінарське заняття № 2).....	29
ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	36
ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ.....	37
РЕФЛЕКСІЙНА АНКЕТА.....	37
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	38

Типова освітня програма електронного курсу «МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ Й ЗМІШАНОЮ ФОРМАМИ НАВЧАННЯ»

Пояснювальна записка

Актуальність електронного курсу *«Методика організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формами навчання»* обумовлюється використанням інноваційних форм, методів навчання, новітніх педагогічних технологій як важливого інструменту формування ключових, предметних та професійних компетентностей здобувачів освіти. Водночас поширення коронавірусної інфекції COVID-19 стало причиною прискорення процесів цифровізації освіти, а також організації освітнього процесу за дистанційною й змішаною формами.

Якість професійної освіти залежить від багатьох факторів, серед яких неостанню роль відіграє цифрова трансформація освітнього процесу, про що вказано в проекті Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. У документі зазначається, що «сьогоднішня система освіти і науки має зазнати докорінних цифрових змін та відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку для успішної реалізації кожною людиною свого потенціалу», крім того, звертається увага, що «дедалі більше професій потребують набуття високого рівня цифрових навичок та володіння новими технологіями».

Перехід на навчання за дистанційною та змішаними формами зумовив оновлення потреб педагогічних працівників в освоєнні програмних засобів, а саме виникла необхідність:

- 1) проводити навчальні заняття в режимі онлайн за допомогою програм для організації відеоконференцій – Zoom, Google Meet, Microsoft Teams та ін.;
- 2) розміщувати навчальні матеріали в онлайн-сервісах (Google Classroom, Microsoft Office 365);
- 3) вести освітні сайти, блоги.

Така діяльність для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, як, власне, і для педагогічних працівників інших закладів освіти, є новою і потребує посиленого методичного супроводу та термінового підвищення кваліфікації. З цією *метою* нами розроблено *електронний курс «Методика організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формами навчання»*, у якому висвітлено питання *методології дистанційного та змішаного навчання*, здійснено огляд *засобів та інструментаріїв дистанційного й змішаного навчання*, розглянуто алгоритм *розробки комплексно-методичного забезпечення предметів для викладання за дистанційною та змішаною формами*.

Мета типової програми полягає в оновленні, поглибленні та систематизації знань з технологій дистанційного та змішаного навчання; формуванні навичок проведення уроків теоретичного та виробничого навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти за дистанційною та змішаною формою.

Завдання:

- формування знань методики організації та проведення уроків теоретичного та виробничого навчання за дистанційною та змішаною формами навчання;
- розвиток професійної мобільності педагогів ЗП(ПТ)О та їх готовності до роботи в умовах оновленого освітнього середовища;
- формування навичок проведення навчальних занять за дистанційною та змішаною формами;
- розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О.

Навчально-методичне забезпечення Типової програми представлено науково-методичними матеріалами (лекції, семінарські заняття, творчі завдання), а також списком рекомендованих джерел.

Профіль Типової освітньої програми електронного курсу <i>«Методика організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формами навчання»</i>	
Обсяг курсу	0,2 ЄКТС-кредиту На опанування матеріалів електронного курсу передбачено 6 академічних годин, що відповідають 0,2 ЄКТС-кредиту
Рівень програми	Безперервний професійний розвиток фахівців шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти
А	Мета
	Оновлення, поглиблення та систематизація знань з методики організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формами навчання; формування навичок проведення уроків теоретичного та виробничого навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти за дистанційною та змішаною формами.
В	Характеристика типової програми
1.	<p>Функціональна спрямованість</p> <p>Безперервний професійний розвиток педагогічних працівників в умовах формальної, неформальної, інформальної освіти з метою реалізації трудових функцій у цифровому освітньому середовищі</p>
2.	<p>Фокус Типової програми</p> <p>Зосередженість на питаннях:</p> <ul style="list-style-type: none"> – нормативно-правового забезпечення дистанційного та змішаного навчання; – методології дистанційного та змішаного навчання; – інструментарію дистанційного та змішаного навчання; – ключових компетентностей для навчання впродовж життя.
3.	<p>Орієнтація Типової програми</p> <p>Типова програма орієнтована на безперервний професійний розвиток педагогічних працівників та розвиток їх професійних компетентностей.</p>

4.	Особливості Типової програми	Типова програма включає змістовий модуль ЗМ 3.3.3 Методика організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формами навчання
5.	Цільова група	Викладачі спеціальних дисциплін ЗП(ПТ)О, майстри виробничого навчання ЗП(ПТ)О, старші майстри виробничого навчання ЗП(ПТ)О
С	Професійні вимоги (компетенції) і продовження навчання	
1	Професійні компетенції	Відповідно до професійних стандартів «Педагог професійного навчання», «Майстер виробничого навчання»
2	Продовження навчання	Відповідає концепції навчання впродовж життя
Д	Стиль і методи навчання	
1.	Підходи до викладання і навчання	Навчання відбувається за очною, дистанційною, очно-дистанційною формами з використанням компетентнісного, діяльнісного, інформаційного, комунікаційного, андрагогічного, особистісно зорієнтованого підходів
2.	Система оцінювання	Зараховано / не зараховано
Е	Ключові компетентності	
1	Цифрова	Впевнене, критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності (роботи) та участі у житті суспільства
2	Особиста	Здатність усвідомлювати внутрішні стани, ефективно управляти часом та інформацією, конструктивно працювати з іншими людьми, залишатися стійкими і керувати власним навчанням та кар'єрою
3	Навчальна	Знання стилів сприйняття і стратегій навчання, своїх здатностей і потреб розвитку

4	Громадянська	Здатність діяти як відповідальні громадяни і повною мірою брати участь у соціальному житті
F	Програмні результати навчання	
	Знання і розуміння	<ul style="list-style-type: none"> – моделей та компонентів змішаного навчання; – методології дистанційного та змішаного навчання; – засобів та інструментарію дистанційного та змішаного навчання.
	Розвинені вміння	<ul style="list-style-type: none"> – планування, організації та проведення уроків виробничого навчання за дистанційною та змішаною формами.
	Диспозиції (цінності, ставлення)	<ul style="list-style-type: none"> – актуальності проведення навчальних занять за дистанційною та змішаною формами; – ролі інноваційних методів навчання в сучасному освітньому процесі; – необхідності підвищення рівня професійної компетентності, цифрової культури та інформаційної грамотності як основних чинників забезпечення якості професійної освіти.
Ключові слова:		
Освітній процес, заклад професійної (професійно-технічної) освіти, методика, змішана форма навчання, дистанційна форма навчання, професійно-теоретична підготовка, професійно-практична підготовка, урок.		

ЗМІСТ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ

1. Типова освітня програма електронного курсу «Методика організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формами навчання».
2. Тематичний план викладу і засвоєння матеріалів електронного курсу.
3. Зміст електронного курсу за темами
4. План Інтернет-лекції.
5. План семінарського заняття.
6. Самостійна робота слухачів.
7. Питання та завдання для самоконтролю.
8. Глосарій ключових слів.
9. Рефлексійна анкета.
10. Рекомендована література.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДУ І ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛІВ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ

Тематичний план	Форми роботи, кількість годин					
	Усього годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Кількість годин контролю	Вид контролю
Тема 1. Методологія дистанційного та змішаного навчання	2	2				<i>самоконтроль</i>
Тема 2. Засоби та інструментарій дистанційного й змішаного навчання	2		2			<i>самоконтроль</i>
Тема 3. Розробка комплексно-методичного забезпечення предметів для викладання за дистанційною та змішаною формами	2		2			<i>самоконтроль</i>
Усього годин:	6	2	4			

ЗМІСТ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ ЗА ТЕМАМИ

ТЕМА 1

МЕТОДОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Інтернет-лекція

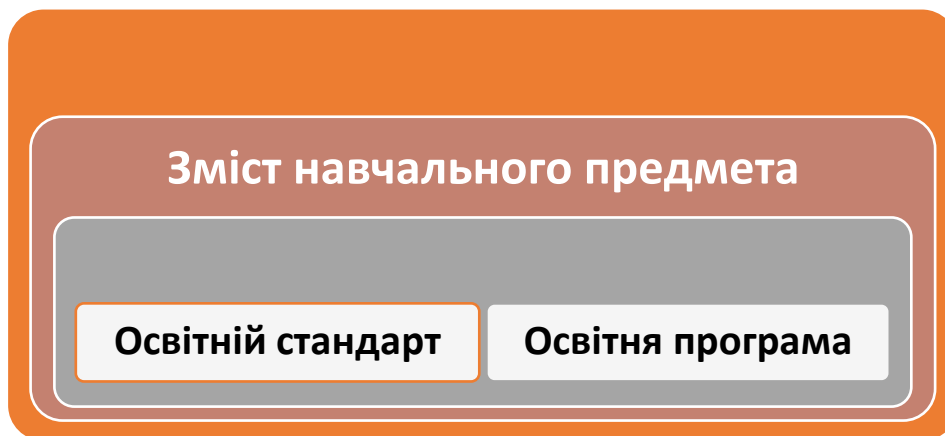
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ: «ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ», «ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ»

Розвиток цифрових технологій, їх вплив на різноманітні галузі життєдіяльності людини обумовлюють впровадження нових форм в організації освітнього процесу, пов'язаних з використанням цифрових технологій. Наразі такими формами є дистанційна й змішана.

Розглядаючи питання методики організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формою навчання, варто зупинитися на окремих дефініціях, що стосуються даної теми. Передусім розглянемо поняття «методика».

У словнику іншомовних слів зазначено, що **методика** – це сукупність способів і прийомів доцільного проведення будь-якої роботи, водночас поняття «методологія» трактується як сукупність методів, що використовуються в будь-якій науці. Як зазначає С. Гончаренко, **методика конкретного навчального предмета** – це галузь педагогічної науки, що досліджує *зміст навчального предмета й характер навчального процесу*, який сприяє *засвоєнню* учнями *необхідного рівня знань, умінь та навичок, розвитку* їхнього мислення, *формуванню* світогляду і *виховання* якостей громадянина своєї країни.

Загальновідомо, що зміст навчальних предметів відображається в освітньому стандарті, й на їх основі пишуться освітні програми. Усі державні стандарти з конкретних робітничих професій побудовані на модульно-компетентнісній основі.

Розглядаючи поняття «дистанційне навчання» та «змішане навчання», слід зауважити, що існує багато підходів до їх визначення. На нашу думку, найбільш вдалими є наступні:

– **дистанційне навчання** – це форма навчання, що базується на використанні широкого спектра традиційних і нових інформаційних технологій та їхніх технічних засобів, які залучаються для доставки навчального матеріалу, його самостійного вивчення, організації діалогового обміну між викладачем (майстром виробничого навчання) і здобувачем освіти; це навчання на відстані, яке здійснюється за допомогою сучасних комп’ютерних і телекомунікаційних технологій у реальному часі або асинхронно;

– **змішане навчання** – це поєднання навчання в освітньому закладі (onsite «на місці» або offline) із дистанційною формою (у тому числі online).

ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ТА ЗМІШАНОЮ ФОРМАМИ

Положення про дистанційне навчання

Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04 2013

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-

педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Поширюється на дистанційне навчання у:

- закладах професійної освіти;
- закладах вищої освіти;
- закладах післядипломної освіти або структурних підрозділах закладів вищої освіти, наукових і освітньо-наукових установ, що здійснюють післядипломну освіту.

Мета дистанційного навчання – надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників.

Завдання дистанційного навчання – забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних

переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

Дистанційне навчання **реалізується шляхом:**

- застосування дистанційної форми як *окремої форми навчання*;
- використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах.

Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у *таких формах*: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка (у ЗВО); професійно-практична підготовка (у ЗПО); контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, семінар, урок, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Лабораторне заняття проводиться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій.

ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ (відповідно до Положення)

асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;

синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

психолого-педагогічні технології дистанційного навчання – система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

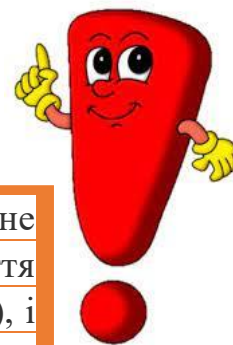
технології дистанційного навчання – комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах.

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО (НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНОГО) ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
(відповідно до Положення)**

У ЗПО технології дистанційного навчання можуть використовуватись при організації навчального процесу за програмами первинної професійної підготовки, перепідготовки або підвищення робітничої кваліфікації, а також за навчальними програмами з навчальних предметів та професійно-теоретичної підготовки.

Професійно-практична підготовка здійснюється за дистанційною формою та/або очно у вигляді виробничого навчання, виробничої, переддипломної (передвипускної) практики і проводиться у навчально-виробничих майстернях, на полігонах, тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві та в сфері послуг або із використанням технологій дистанційного навчання за наявності відповідних веб-ресурсів і можливостей доступу до них.

Зверніть увагу!

Українське законодавство не містить терміну «змішане навчання». Нормативні документи розкривають лише поняття «дистанційної освіти» («Концепція дистанційної освіти» (2000), і «Положення про дистанційне навчання» (2013). Ці документи розрізняють «дистанційне навчання» та «технології дистанційного навчання», які можна використовувати для забезпечення навчання в різних формах.

Змішане навчання

Blended learning

Для визначення поняття «змішане навчання» скористаємося напрацюваннями К. Бонка й Ч. Грема, які окреслюють його як систему навчання, засновану на поєднанні очного (віч-на-віч) та навчання комп'ютерними засобами. Крім того, значний внесок у розвиток даної технології належить американським вченим А. Самсу й Дж. Бергманну, які у 2007 р. почали записувати відеоролики зі своїми лекціями і пропонувати їх своїм учням для домашнього опрацювання.

На сьогоднішній день *змішане навчання – це форма освіти, згідно з якою здобувач освіти засвоює одну частину матеріалу засобами дистанційного навчання, а іншу – вивчає очно в аудиторії.*

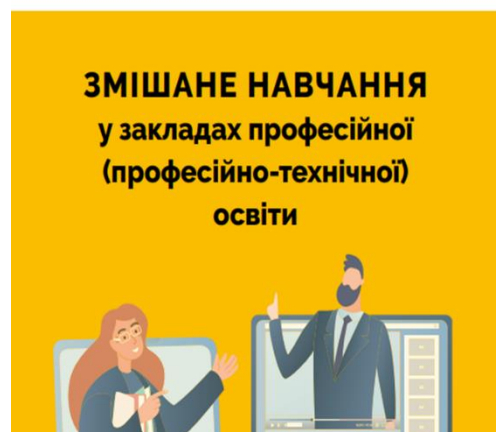
Скористайся матеріалами

ДОРОЖНЯ КАРТА ЗМІШАНОГО
НАВЧАННЯ

EU4Skills
КРАЄ НАВЧАЙ ДІЯ СІМ'ЯХ РІВНІ

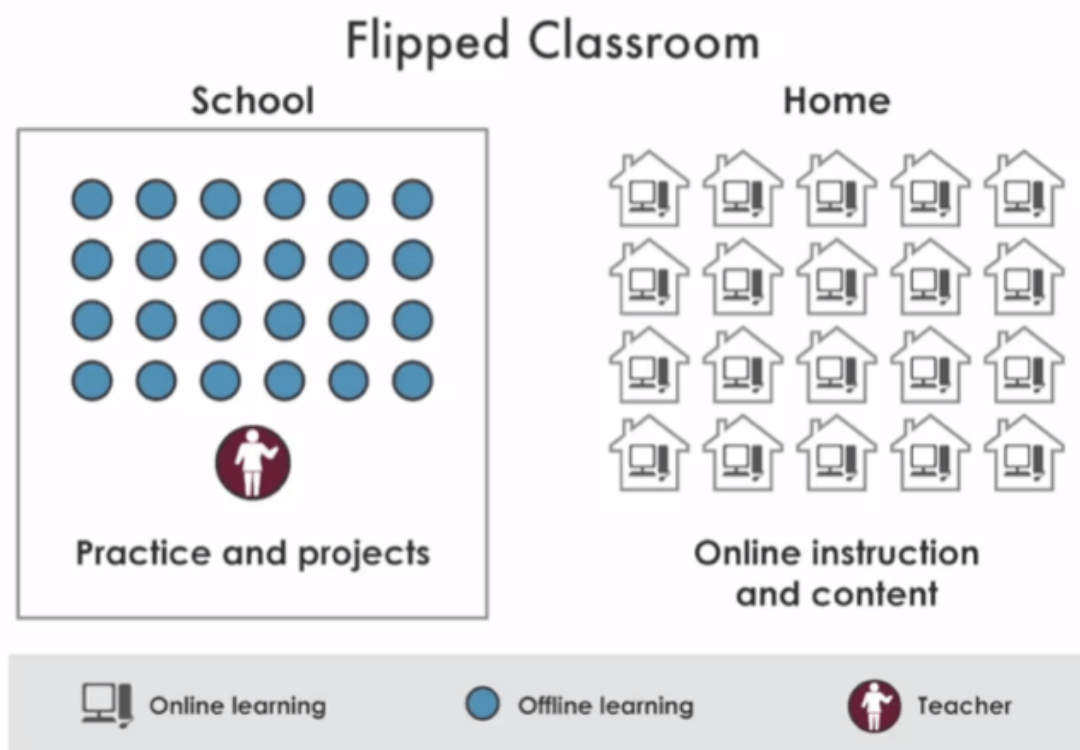
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК для ЗП(ПТ)О

МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

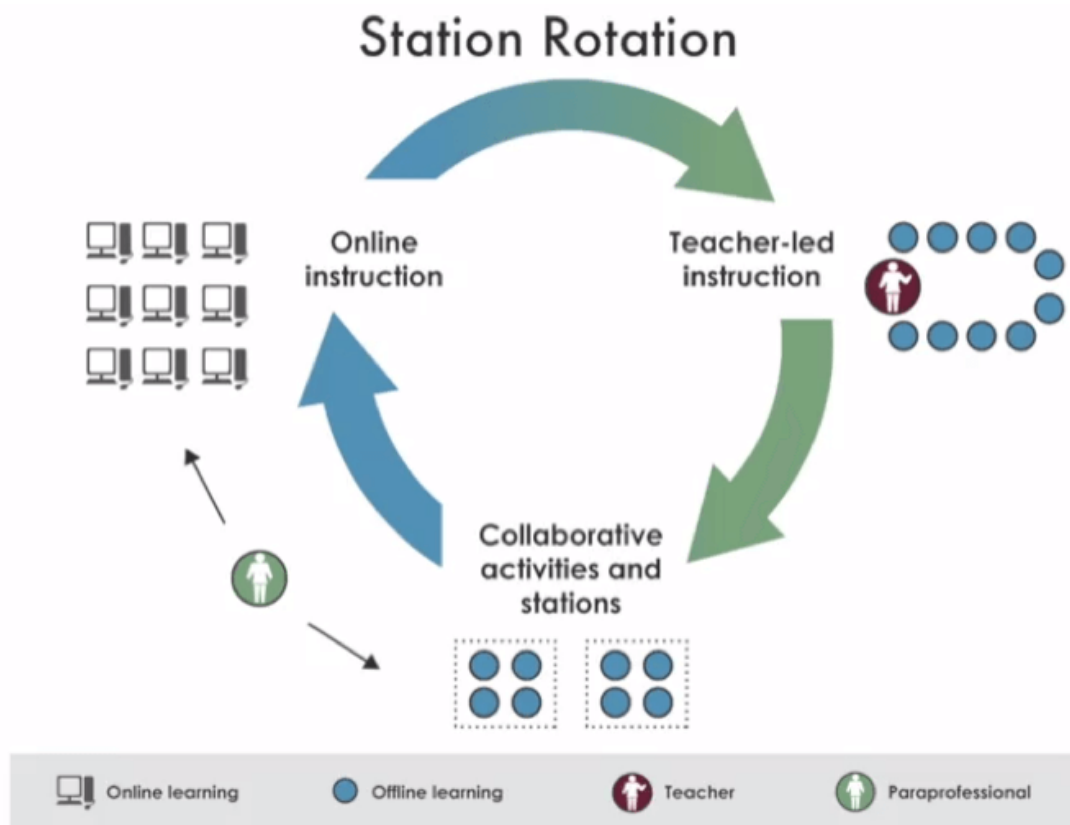
ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС

Перевернутий клас – це така модель змішаного навчання, в якій виконання домашньої роботи передбачає самостійне вивчення здобувачем освіти нової теми: перегляд відеолекції; читання навчальних текстів, перегляд ілюстрацій; проходження тестів та вправ на початкове засвоєння теми. Потім, під час роботи в освітньому закладі, здобувачі вивчають більш складний теоретичний матеріал та питання, що виникли в них впродовж виконання домашньої роботи (не більше 25-30% часу). Також під час уроку здобувачі освіти разом з викладачем (майстром виробничого навчання) розв’язують практичні задачі та виконують дослідницькі завдання. Після заняття в училищі домашнім завданням здобувачам освіти є більш складні практичні завдання, виконання тестів на розуміння і закріплення пройденої теми.

РОТАЦІЙНА МОДЕЛЬ (зміна робочих зон)

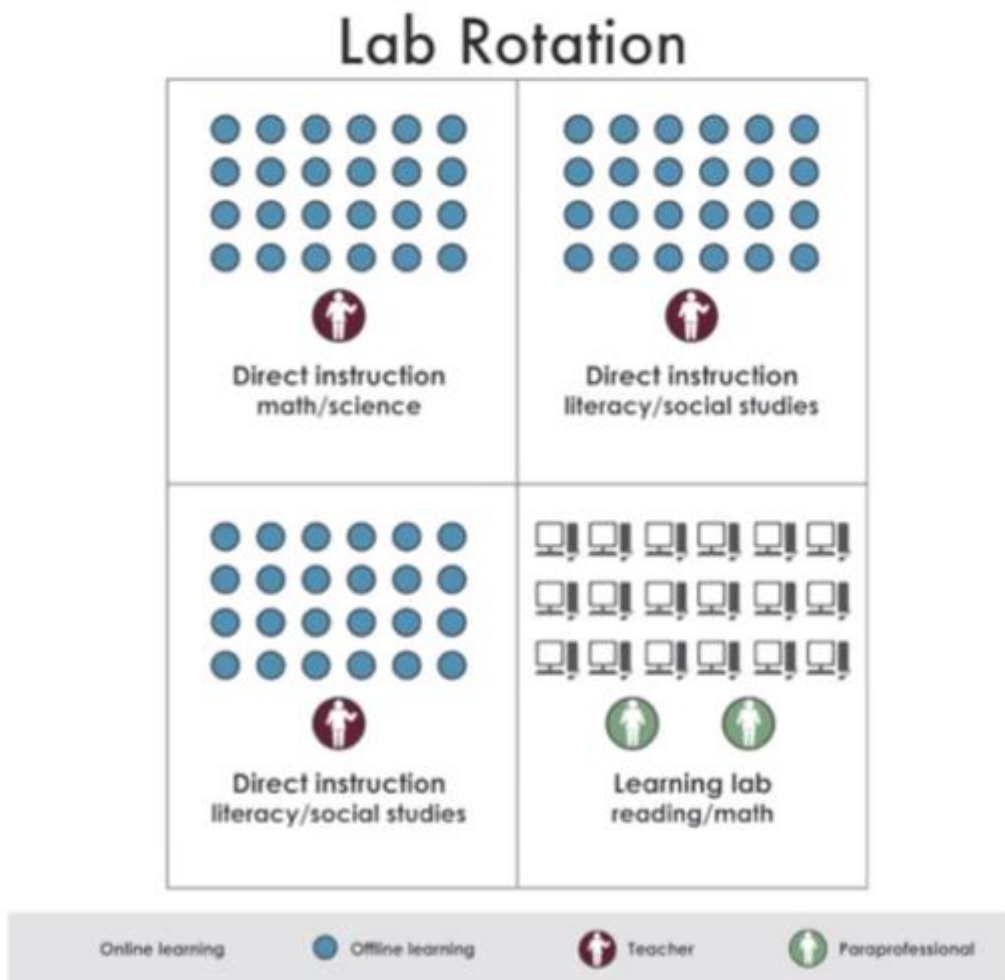
Передбачає поділ групи на підгрупи так, що одна підгрупа вивчає з викладачем (майстром виробничого навчання) певну тему, у той час як інша група самостійно працює за комп'ютерами, а ще одна група – взаємодіє в команді і разом вирішує поставлені завдання. Усі групи роблять взаємопов'язану роботу, відштовхуючись від особистих потреб/рівнів кожного здобувача освіти.

ЛАБОРАТОРНА РОТАЦІЯ (зміна класів – кабінетів)

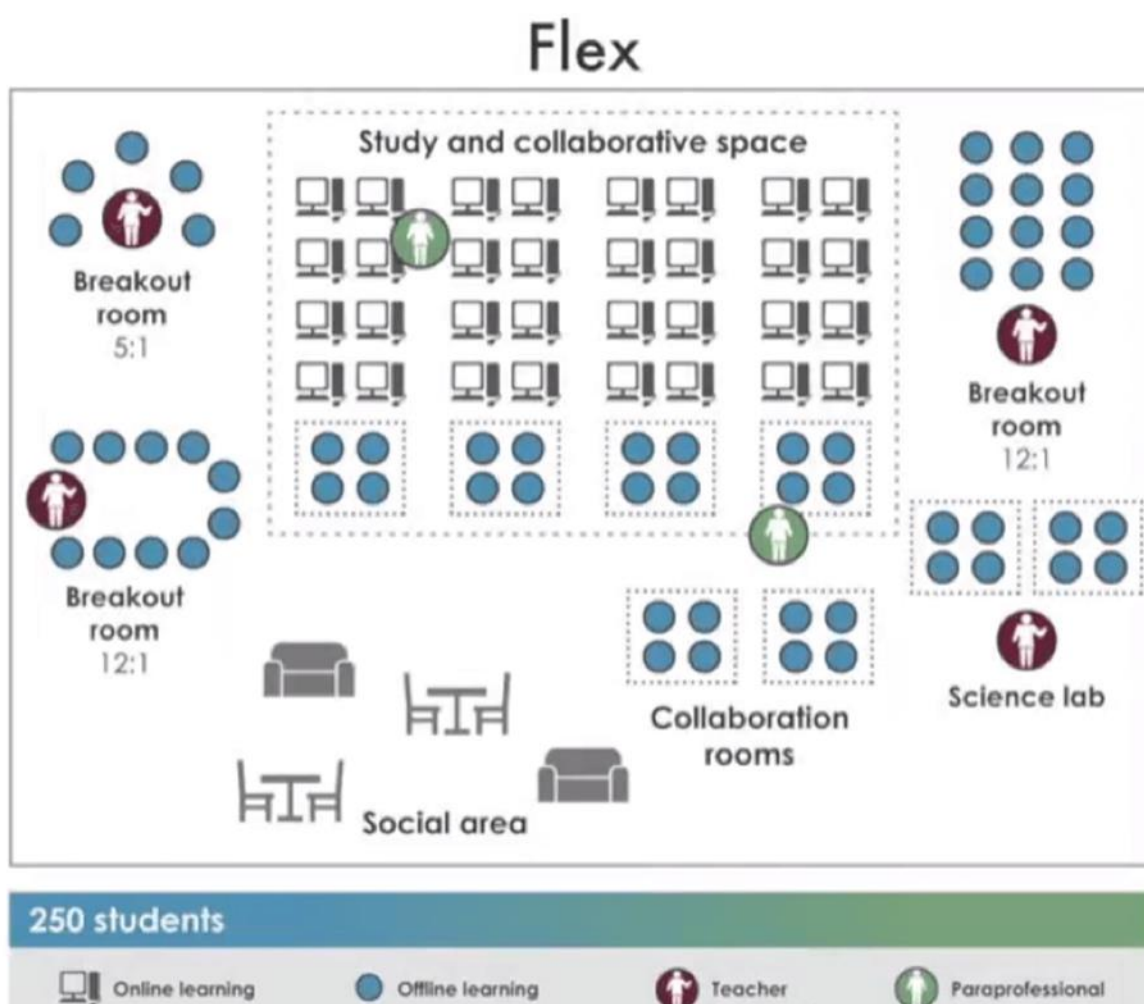
Модель схожа на ротацію станцій, але менш ефективна, бо не містить обов'язкову проєктну роботу.

Частина занять проходить у звичайних класах (кабінетах, майстернях виробничого навчання), а на одному з уроків здобувачі освіти переходять у комп'ютерний клас, де індивідуально працюють в онлайн-форматі для поглиблення чи закріплення отриманих знань.

ГНУЧКА МОДЕЛЬ (flex)

Це модель, за якої особисте інструктування здобувачі освіти отримують переважно через інтернет. У них гнучкий графік, який змінюється відповідно до їхніх потреб з конкретної теми та курсу. Кількість і роль педагогів у такому виді роботи може варіюватися: від великої кількості групової роботи та обговорень зі здобувачами освіти до переважно індивідуальної їхньої роботи онлайн і консультування за потреби.

ТЕМА 2

ЗАСОБИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО Й ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ОСНОВНІ ФОРМИ ОНЛАЙН- КОМУНІКАЦІЇ

Відеоконференція – конференція в режимі реального часу онлайн. Проводиться у визначений день і час. Один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у «віддалених класах», коли учасники освітнього процесу перебувають на відстані.

Чат – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативної комунікації людей через інтернет.

Блог – це форма спілкування, яка нагадує форум, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей.

Електронна пошта – це стандартний сервіс інтернету, що забезпечує передавання повідомлень як у формі звичайних текстів, так і в інших формах (графічній, звуковій, відео) у відкритому чи зашифрованому вигляді.

Обговорюємо разом

Які форми онлайн-комунікації зі здобувачами освіти Ви найчастіше використовуєте?

Наскільки зручними вони є для Вашої роботи?

Чи відрізняються форми онлайн-комунікації зі здобувачами освіти, які Ви використовуєте, від форм онлайн-комунікації з іншими учасниками освітнього процесу? Відповідь деталізуйте.

НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Платформа Moodle (<https://moodle.org/>) – безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням. Дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Платформа Google Classroom (<https://classroom.google.com>) – це сервіс, що пов’язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео-, текстову та графічну інформацію.

Zoom (zoom.us/download) – сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей.

Microsoft Teams – центр для командної роботи в Office 365 від Microsoft, який інтегрує користувачів, вміст і засоби, необхідні команді для ефективнішої роботи. Застосунок об’єднує все в спільному робочому середовищі, яке містить чат для нарад, файлообмінник та корпоративні програми.

Обговорюємо разом

Які сервіси з перерахованих сервісів Ви використовуєте при організації та проведенні занять за дистанційною та змішаною формою навчання? Наведіть приклади їх використання.

Чи користуєтесь Ви іншими сервісами при проведенні уроків теоретичного (виробничого) навчання? Відповідь деталізуйте.

ЩЕ РАЗ ПРО ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ...

Змішане навчання – це новий підхід до освітнього процесу, який поєднує роботу в аудиторії з дистанційним навчанням (Picciano, 2009). Як правило, здобувачі освіти працюють з викладачем (майстром виробничого навчання) в училищі і використовують онлайн-ресурси вдома. Таким чином, змішане навчання дозволяє їм засвоювати знання у більш зручній та індивідуальній формі, адже вони можуть працювати в своєму власному темпі і отримувати зворотний зв'язок в режимі онлайн.

Приклад: Апостолоу (2017) описує використання змішаного навчання в контексті викладання курсу з енергетичного балансу. Крім звичайних лекцій, курс включає одинадцять лабораторних занять, в ході яких студенти набувають навички, пов'язані з хімічним обладнанням, інструментами, збором даних, аналізом даних, і складанням звітів. Частина занять було замінено на онлайн модулі. Більш того, для тестування викладач використовує онлайн-опитування, заохочуючи студентів переглядати навчальні матеріали. Завдяки онлайн-навчанню і тестуванню, більше часу залишається для активної роботи в аудиторії.

Завдання для перевірки

ЗМІШАНЕ ЧИ НІ?

Приклад 1. Учні використовують планшети, щоб дати відповідь на запитання викладача, який стоїть біля дошки у центрі класу.

Приклад 2. На домашнє завдання учні переглядають відео про технологію приготування дерунів. На основі відео під час виробничого навчання вони готують деруни.

Приклад 3. Учитель проєктує теоретичний матеріал на дошку і показує вказівником частини презентації, у той час учні нотують почуте на своїх ноутбуках.

Обґрунтуйте відповіді.

10 найважливіших складових змішаного навчання

1. Перевернутий клас або flipped classroom.
2. Розширене поняття «уроку».
3. Новий підхід до розкладу занять.
4. Доступ до цифрових технологій та надійного інтернету.
5. Значна автономія педагогів.
6. Прозорість планування та навчальних очікувань.
7. Співпраця із батьками.
8. Зрозуміла система оцінювання здобутків здобувачів освіти.
9. Час для живого діалогу.
10. Розширене поняття «навчальне приміщення».

Питання для обговорення

1. Як забезпечити якість освітнього процесу, якщо не всі здобувачі освіти мають належний доступ до мережі Інтернет?

2. У чому, на Вашу думку, полягає успіх співпраці з батьками?

3. Як забезпечити зрозумілість системи оцінювання здобутків здобувачів освіти?

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ

Проблеми	Переваги
<ul style="list-style-type: none">• Необхідність тривалої й ретельної підготовки відеоматеріалів, текстів, ілюстрацій, навчальних вправ, ігор та тестів.• Потреба у додатковій мотивації здобувачів освіти на початку роботи в цій моделі (зазвичай на перших кроках здобувачі не виконують домашнє завдання, сподіваючись на те, що вчитель все пояснить).• У викладача (майстра в/н) з'являється необхідність постійно бути на зв'язку, аби проводити консультації для здобувачів освіти, надавати роз'яснення тощо.• У здобувачів освіти можуть виникати проблеми з доступом до мережі Інтернет.	<ul style="list-style-type: none">• Економія та вивільнення часу на уроці для виконання практичних завдань тощо.• Індивідуальний підхід (здобувач освіти може нескінченну кількість разів переглядати відео чи інші допоміжні матеріали в зручний для себе час, а в разі виникнення питань звернутися до викладача чи майстра в/н по допомогу).• Забезпечення активного навчання.• Широке використання можливостей для навчання мережі Інтернет, що інколи є неможливим в умовах звичайного класу.• Педагог готує навчальні матеріали один раз, а потім використовує їх велику кількість разів.

Творче завдання

Зважаючи на Ваш практичний досвід, доповніть кожний із стовпців.

ТЕМА 3

РОЗРОБКА КОМПЛЕКСНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ТА ЗМІШАНОЮ ФОРМАМИ

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Комплексно-методичне забезпечення навчального закладу освітнього – це розробка та створення оптимальної системи навчально-методичної документації й засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання з предметів та професій в межах програми та відведеного навчальним планом часу. Комплексно-методичне забезпечення ділиться на комплексне методичне забезпечення предметів та кожної професії. Комплексно-методичне забезпечення покликане давати повну уяву про забезпеченість навчально-методичними засобами навчання для підготовки кваліфікованих робітників з даної професії або предмету при одночасному навчанні за визначеними навчальним планом і програмою, щоб не допускалося зайвого дублювання окремих навчальних засобів та літератури. Комплексно-методичне забезпечення з предмета або певної професії поділяється на комплексно-методичне забезпечення навчального предмета (теми предмета), що означає: сукупність засобів, що дозволяють створити для кожної теми предмета необхідну навчально-методичну документацію, розроблені засоби навчання (площинна наочність, натуральні зразки; роздатковий, інструкційно-технологічний матеріал, картки контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок, засобів технічного навчання, творчі завдання тощо).

Комплекс навчально-методичного забезпечення складається з:

1) навчальної документації:

- навчальний план;
- навчальна програма;
- комплект перспективно-тематичних планів з усіх тем предмета;
- плани уроків;

- перелік навчально-виробничих робіт з професії тощо;

2) навчальних засобів для учнів:

- підручники;
- навчальні посібники;
- конспекти лекцій, підготовлені викладачами;
- довідники;
- збірники задач і завдань для вправ і самостійних робіт;
- комплекти інструкційно-технологічної документації тощо;

3) дидактичних засобів на урок:

- природні та зображувальні наочні приладдя;
- технічні засоби навчання;
- демонстраційне обладнання;
- тренажери;
- тренувальні пристрої;
- програмне забезпечення для комп'ютерної техніки;
- дидактичні матеріали тощо;

4) засобів для викладачів, майстрів виробничого навчання:

- власна методика викладача з предмета (професії);
- методичні розробки з кожної теми програми;
- методичні рекомендації;
- інформаційні матеріали про передовий педагогічний та виробничий

досвід.

У результаті широкого запровадження нових інформаційних технологій навчання, вдосконаленню комп'ютерів та їхнього програмного забезпечення відбувається корінна перебудова процесу навчання, яке стає якісно відмінним від традиційного. Дистанційна та змішана форма навчання вносять зміни не тільки в усі компоненти методичної системи навчання, але й збагачують зміст традиційних дидактичних принципів навчання. Потребують перегляду й уточнення їхнього традиційного змісту з позицій навчання в нових умовах. В умовах оновлення змісту професійної освіти важливого значення набуває

розробка та впровадження в освітній процес новітніх підручників, посібників, методик викладання, нового парку обладнання, комп'ютерної та цифрової техніки тощо.

Як відомо, проведенню уроків передують ретельна підготовка. Передусім викладач чи майстер виробничого навчання повинен опрацювати велику кількість джерел щодо теми навчального заняття. Безумовно, на сьогоднішній день основним джерелом інформації є Інтернет. Значна кількість підручників та іншої навчальної літератури розміщується в Інтернеті. Це означає, що підготовка педагога до уроку наразі потребує вміння працювати з інформацією, критично осмислювати контент мережі Інтернет, використовувати електронні матеріали в освітньому процесі. Викладач, як і майстер виробничого навчання, повинен уміти створювати презентаційні матеріали, відеоматеріали, інструкційні й технологічні карти, тести, а отже, повинен уміти працювати з прикладними програмами. Якщо зважати на нинішні умови, коли велика частина уроків проводиться за дистанційною та змішаною формами, актуальним для майстрів виробничого навчання є вміння працювати з програмами відеоконференцій (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams), які дають можливість проводити уроки у синхронному режимі.

Важливе значення у забезпеченні якості освітнього процесу на сучасному етапі відіграють електронні підручники, електронні засоби навчального призначення.

Завдання

Ознайомтеся з таблицею

Методичне призначення електронних засобів навчання

Тип електронного засобу навчання	Призначення
Навчальні програмні засоби	Забезпечують необхідний рівень засвоєння навчального матеріалу через повідомлення суми знань та навичок навчальної та практичної діяльності.
Програмні засоби (системи) – тренажери	Дають можливість відпрацювання умінь і навиків навчальної діяльності (використовуються при повторенні та закріпленні вивченого матеріалу).
Інформаційно-пошукові, інформаційно-довідкові програмні засоби	Забезпечують можливість знаходження необхідної інформації (забезпечують формування умінь і навичок щодо систематизації інформації).
Імітаційні програмні засоби (системи)	Відображають певний аспект реальності для вивчення його основних структурних або функціональних характеристик за допомогою деякого обмеженого числа параметрів.
Демонстраційні програмні засоби	Забезпечують наочне уявлення навчального матеріалу, візуалізацію досліджуваних явищ, процесів і взаємозв'язків між об'єктами.
Навчально-ігрові програмні засоби	Відображають навчальні ситуації з метою прийняття оптимальних рішень.

Питання для обговорення

1. Які електронні засоби навчального призначення Ви використовуєте при проведенні уроків теоретичного / виробничого навчання?
2. Чи маєте Ви власний досвід створення подібних засобів?

Завдання

1. Ознайомтеся з бібліотеками електронних підручників.
2. З'ясуйте, чи вони вміщують підручники, посібники з Ваших професій.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ОНЛАЙН-РЕСУРСИ ДЛЯ УЧНІВ ПРОФТЕХІВ

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/onlajn-resursi-dlya-studentiv-proftehiv>

МОНТАЖНИК СИСТЕМ УТЕПЛЕННЯ БУДІВЕЛЬ:

- Навчальний посібник «Передові системи термомодернізації будівель і споруд»
- Навчальні матеріали для курсу «Робота з плоским дахом» (частина I, частина II, частина III)
- Навчальні матеріали для курсу «Монтаж вікон – Основи»

СЛЮСАР:

- Навчальний посібник «Основи слюсарної справи»

САНТЕХНІК:

- Навчальний посібник «Труби та арматура»
- Навчальний посібник «Водопостачання»
- Навчальний посібник «Водовідведення»
- Навчальний посібник «Опалення»
- Навчальний посібник «Основи матеріалознавства»
- Навчальний посібник «Креслення»

КУХАР:

- Посібник «Жарення»
- Посібник «Кондитерський крем та оздоблення з нього»
- Посібник «Приготування страв кухонь народів світу»
- Посібник «Приготування салат коктейлів»

Електронні підручники, посібники, ресурси...

ДЕРЖАВНА
НАУКОВА
УСТАНОВА

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

<https://lib.imzo.gov.ua/pdruchniki-ta-navchaln-posbniki-dlya-zdobuvachv-profesyno-profesyno-tekhchno-osvti/>

Підручники та навчальні посібники для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти

Підручник «Допуски, посадки та технічні вимірювання» (авт. Набродов В. З.)

Підручник «Кравець. Технологія виготовлення одягу» (авт. Батраченко Н. В.)

Підручник «Інтегрований курс підготовки продавця продовольчих товарів»

<https://lib.pto.org.ua/>

Вебінар: «Створення
SMART-комплексів у
системі
дистанційного
навчання»

ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Питання та завдання для самоконтролю до теми 1.

1. Дайте визначення понять «дистанційне навчання» та «змішане навчання». У чому полягає між ними різниця?
2. Якими нормативно-правовими документами регламентується організація освітнього процесу у ЗП(ПТ)О за дистанційною та змішаною формами?
3. Проаналізуйте різновиди дистанційного навчання.
4. Які моделі змішаного навчання є найбільш ефективними для проведення уроків професійно-теоретичної (професійно-практичної) підготовки?
5. Чим відрізняється синхронний режим взаємодії учасників освітнього процесу від асинхронного?
6. Охарактеризуйте етапи підготовки та проведення уроку теоретичного (виробничого) навчання за дистанційною формою.

Питання та завдання для самоконтролю до теми 2.

1. Що являє собою рамка цифрової компетентності вчителя DigCompEdu?
2. Як з'ясувати поступ за окремими областями цифрової компетентності у межах рамки DigCompEdu?
3. Опишіть основні форми онлайн-комунікації.
4. Назвіть найбільш поширені ресурси для дистанційного навчання.
5. Чи працюєте Ви з Google-сервісами під час дистанційного навчання? Вкажіть переваги та недоліки окремих сервісів.

Питання та завдання для самоконтролю до теми 3.

1. Наведіть дефініцію поняття «комплексно-методичне забезпечення предмета».
2. Які існують вимоги до створення та формування електронного навчального контенту?
3. Які тестові системи Ви використовуєте для перевірки та оцінювання знань учнів?
4. Створіть базу електронних навчальних ресурсів для вивчення предмета, який Ви викладаєте.
5. Що означає принцип академічної доброчесності? Чи користуєтеся Ви програмами перевірки на плагіат?

ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ

Методика - сукупність способів і прийомів доцільного проведення будь-якої роботи.

Методика конкретного навчального предмета – галузь педагогічної науки, що досліджує зміст навчального предмета й характер навчального процесу, який сприяє засвоєнню учнями необхідного рівня знань, умінь та навичок, розвитку мислення учнів, формуванню світогляду і виховання якостей громадянина своєї країни.

Змішане навчання – поєднання онлайн-навчання і офлайн-навчання.

Змішане навчання – система навчання, заснована на поєднанні очного (віч-на-віч) та навчання комп'ютерними засобами (Бонк, Грем).

Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію учасників освітнього процесу на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Дорожня карта впровадження змішаного навчання – документ Європейської комісії про найважливіші складові змішаного навчання.

Перевернутий клас (англ. flipped classroom) — принцип навчання, за яким основне засвоєння нового матеріалу здобувачами освіти відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання завдань, вправ, проведення лабораторних і практичних досліджень, індивідуальні консультації викладача (майстра виробничого навчання) тощо.

Ротаційна модель – модель, за якої здобувачі освіти чергують онлайн- та офлайн-частини за певним графіком чи вказівками педагога.

Лабораторна ротація – модель, за якої здобувачі освіти змінюють навчальні зони у межах різних кабінетів (лабораторій).

Гнучка модель – модель, за якої здобувачі освіти модель, за якої здобувачі освіти отримують особисте інструктування переважно через Інтернет.

РЕФЛЕКСІЙНА АНКЕТА

1. Які знання, уміння, компетентності Ви отримали, поглибили, удосконалили?
2. Чи будете Ви використовувати методику проведення занять за змішаною формою навчання?
3. Що залишилося для Вас незрозумілим при опануванні даної теми?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Базелюк О.В. Платформа дистанційного навчання e-learning.org.ua для професійної освіти. Матеріали наук.-практ. семінару (м. Київ, 26 квітня 2016 р.) ІІТО НАПН України, м. Київ, Україна, стор. 11-13. [Електронний ресурс]. 2018. Режим доступу до ресурсу: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/704657>.
2. Бугайчук К.Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. Том 54, №4. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1434/1070> (дата звернення: 23.10.2020).
3. Кравець С.Г. Суть і компоненти готовності педагогів до впровадження дистанційного навчання кваліфікованих робітників. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка (12). стор. 88-97. ISSN 2223-5752 [Електронний ресурс]. 2018. Режим доступу до ресурсу: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709017>.
4. Масліч С.В. Методична підтримка організації дистанційного навчання під час карантину. *Інноваційні технології при підготовці фахівців будівельної галузі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (19 листопада 2020 р.). Київ–Біла Церква, 2020. С. 15-18.
5. Масліч С.В. Особливості організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти в умовах дистанційного навчання. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій* : матеріали ІV Всеукраїнського науково-методичного семінару (5 листопада 2020 р.). Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2020. С. 61–63.
6. Масліч С.В. Особливості організації освітнього процесу в умовах змішаного навчання. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства* : збірник матеріалів ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ : ІІТО НАПН України, 2020. С. 189-192.
7. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до дистанційного навчання кваліфікованих робітників / [О. В. Базелюк, А. А. Каленський, С. Г. Кравець та ін.]. Київ: Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, 2017. 76 с.

8. Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки від 25.04.2013 р. № 466. Дата оновлення: 21.08.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 22.11.2020).

9. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, А. Л. Столяревська; за ред. В. М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.

10. Чугай О. Ю. Змішане або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі. *Новітні освітні технології в контексті Євроінтеграції*: матеріали X міжнар. наук.-пр. конференції (14 січня 2015 р.). К : ЦУЛ. С. 154-158.

11. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. European Commission: web-site. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/euro-scientific-and-technical-researchreports/european-framework-digital-competence-educators-digcompedu> (date of reference: 23.11.2020).

Додаткова:

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.

2. Змішане навчання: персоналізоване навчання кожного учня. URL: <http://prosvitcenter.org/zmishane-navchannya> (дата звернення: 23.10.2020).

3. Онлайн-ресурси для студентів профтехів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/onlajn-resursi-dlya-studentiv-proftehiv> (дата звернення: 31.10.2020).

4. Кононенко А. Г., Масліч С. В. Використання SMART-комплексів у методичній системі сучасних інформаційно-освітніх технологій. *Освіта та педагогічна наука*. 2020. № 1 (173). С. 37–46.

5. Панченко Г. Д. Інформаційно-освітнє середовище в професійній підготовці вчителя. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 11. С. 69-81.

6. Allen I. Elaine, Seaman Jeff Going. The Distance: Online Education in the U.S. 2011. Babson Survey Research Group and Quahog Research Group. 40 p.